

Inicjatywa nikozyjska: współpraca libijskich władz lokalnych z Europą

[Magdalena Kania](#)

Kontekst inicjatywy

Już od dłuższego czasu kwestia Libii pozostaje problemem unijnej polityki sąsiedztwa. Ani rosnące nakłady finansowe¹, ani kolejne inicjatywy polityczne na arenie międzynarodowej² nie łagodzą uporczywie utrwalonego obrazu Libii jako państwa generującego turbulencje w zakresie bezpieczeństwa Unii Europejskiej. W środku tego obrazu tkwią niezmiennie szlaki migracyjne do Europy. Tym samym, słabość libijskich instytucji państwowych generuje nie tylko niestabilność polityczną w regionie, ale również wzmożone debaty w stolicach po drugiej stronie Morza Śródziemnego. Paradoksalnie, w procesach na rzecz podniesienia politycznej skuteczności państwa – która z konieczności musi wymagać wzmocnienia rządu centralnego³ – chcą brać udział również aktorzy, którzy na co dzień wyrażają tendencje

¹ Ponad 40 mln euro na 14 projektów w Libii w latach 2015-2021 z Instrumentu na rzecz przyczyniania się do stabilizacji i pokoju. Por. European Commission, Service for Foreign Policy Instrument, IcSP map, <https://icspmap.eu>.

² W kontekście libijskim, Unia Europejska działa zarówno samodzielnie – np. realizowane w ramach WPBiO misje [EUNAVFOR MED Sophia](#) czy [EUBAM Libya](#) - jak i we współpracy z innymi organizacjami międzynarodowymi: w szczególności z Organizacją Narodów Zjednoczonych i Unią Afrykańską. Pod koniec listopada 2017 r. organizacje te powołały do życia wspólną grupę zadaniową (*Joint EU-AU-UN Task Force*). Z danych szacunkowych organizacji założycielskich wynika, że w pierwszym roku działalności grupa zadaniowa udzieliła wsparcia prawie 40 tys. migrantów w dobrowolnym powrocie do kraju pochodzenia.

³ Termin „rząd centralny” odnosi się w niniejszej analizie do Rządu Jedności Narodowej (*Government of National Accord*) z siedzibą w Trypolisie, mającego poparcie ONZ.

dalekie od centralizacji. I tak swój wkład w transformację polityczną Libii poprzez zwiększenie bezpieczeństwa i rozwoju chciałyby mieć także europejskie władze lokalne i regionalne. Ponad trzy lata temu (styczeń 2016 r.), Komitet Regionów Unii Europejskiej przy współpracy z Komisją Europejską (głównie w sferze finansowej) oraz europejskimi rządami lokalnymi i regionalnymi powołał do życia tzw. inicjatywę nikozyjską (*The Nicosia Initiative*), oddolną formę współpracy horyzontalnej libijskich władz lokalnych (obecnie 8 miast) z europejskimi regionami (dotychczas Flandria, Friuli-Wenecja Julijska i Murcja) oraz miastami (dotychczas Antwerpia, Mechelen, Nikozja, Vila Real).

Ideą stojącą za utworzeniem inicjatywy jest przede wszystkim poprawa funkcjonalności i operacyjności władz lokalnych. W kontekście dysfunkcyjności państwa oraz braku stabilnie funkcjonującego rządu, środek ciężkości jeśli chodzi o dostarczanie podstawowych usług publicznych oraz zapewnienie bezpieczeństwa społecznościom lokalnym przesunął się w kierunku miast i gmin. Innymi słowy, inicjatywa ma na celu wspieranie chętnych do współpracy libijskich miast i gmin, jako aktorów działających blisko lokalnej ludności, a jednocześnie politycznie legitymizowanych poprzez wybory⁴. Tutaj pojawia się drugi cel powołania do życia inicjatywy nikozyjskiej, którym jest wsparcie międzynarodowe struktur lokalnych w Libii. Dziś, prawie trzy lata po pierwszych działaniach prowadzonych w ramach inicjatywy, oceniana jest ona pozytywnie zarówno przez stronę europejską, jak i libijską, pomimo niewielkiej liczby zaangażowanych podmiotów. Tak pozytywnie, że w ubiegłym roku została powołana podobna inicjatywa w stosunku do Ukrainy. Cieniem kładą się jednak sprawy finansowe – inicjatywa nikozyjska jest projektem politycznym nastawionym na długoterminowe działanie krótkoterminowych projektów na małą skalę. Jak podkreślają przedstawiciele władz libijskich, na rozwój inicjatywy potrzebne są przede wszystkim zwiększone środki finansowe⁵. I choć ze swojej strony Komitet Regionów postrzega inicjatywę nikozyjską jako kluczowy spośród pięciu priorytetów wyznaczonych na lata 2015-2020 (Priorytet 4, „Wspieranie naszych sąsiadów na ich drodze do europejskich wartości⁶”), finansowo powodzenie inicjatywy jest zależne od Komisji Europejskiej oraz dobrowolnego wsparcia regionów europejskich (do tej pory np. swój wkład finansowy miał rząd flamandzki)⁷.

⁴ Wywiad z przedstawicielem CIVEX w Komitecie Regionów, lipiec 2018 r.

⁵ Wypowiedzi Adblaraoufa Beitelmała, burmistrza Trypolisu oraz Saqr Bujwariego, burmistrza Benghazi. Panel *Nicosia Initiative for Libyan municipalities*, w ramach organizowanego przez Komitet Regionów i Komisję Europejską *Cities and Regions for Development Cooperation. Local and Regional Partnership for Sustainable Urban Development*, Bruksela, 4-5 lutego 2019 (notatki własne).

⁶ Committee of the Regions, *Delivering the COR's Political Priorities 2015-2020. Outlook of Political Expectations*, 5 September 2016, dok. COR-2016-05011-00-00-TCD-TRA.

⁷ Wywiad z przedstawicielem CIVEX w Komitecie Regionów, lipiec 2018 r.

Inicjatywa nikozyjska z pewnością zasługuje na uwagę jako interesujący przykład wykorzystania kanałów komunikacyjno-finansowych istotnych politycznie aktorów (instytucje europejskie) dla realizacji małych projektów rozwojowych i bezpieczeństwa na płaszczyźnie horyzontalnej (region-region, gmina-gmina).

Budowanie zdolności władz lokalnych w świetle słabości struktur państwowych

Budowanie zdolności jest pierwszym krokiem w stronę podejmowania samodzielnych, efektywnych działań w konkretnych politykach publicznych. Jednak w kontekście władz lokalnych w Libii problem jest dużo szerszy niż wyłącznie niski poziom zdolności. Jak podkreślają obecni burmistrzowie, struktury na poziomie lokalnym, które funkcjonalnie pełniłyby rolę zdecentralizowanego rządu, były w Libii nieznane aż do rewolucji 2011 roku⁸. Przeciwnie, jak podkreśla się często, elementem konstytuującym rządy dyktatorskie w Libii było wzmacnianie władz centralnych oraz podżeganie konfliktów między historycznymi regionami⁹. W takich warunkach istotne jest wsparcie nie tylko materialne, ale również moralne. Od 2011 roku władze lokalne zyskiwały w Libii coraz większe poparcie ludności lokalnej oraz władz centralnych. Kulminacyjny moment przypada na rok 2012, gdy mocą ustawy dokonano reformy rozdziału kompetencji między poziomem centralnym (z główną rolą Ministerstwa ds. Rządu Lokalnego), a poziomem lokalnym (głównie w odniesieniu do rad lokalnych). I choć wydawało się, że jest to krok w stronę wzmocnienia pozycji władz lokalnych, z przejściem większej odpowiedzialności w administracji polityk publicznych, w tym w zakresie świadczenia bezpieczeństwa i potrzeb ekonomicznych, prawo to nie jest, niestety, wolne od niedoskonałości. Wątpliwości budzą przede wszystkim: arbitralny mechanizm klasyfikowania poszczególnych jednostek administracyjnych, bez konieczności zwrócenia uwagi na uwarunkowania historyczne i administracyjne; niejasne zasady finansowania poziomu lokalnego z budżetu publicznego, prowadzące do nadwyżęzania państwowego systemu finansowego, przy braku mechanizmów określających dystrybucję środków finansowych do poszczególnych jednostek na poziomie sub-państwowych; nierówne zasoby własne libijskich miast i regionów; brak regulacji dotyczących kwalifikacji personelu, co skutkuje rozrostem nieefektywnej biurokracji¹⁰. Szczególnym problemem jest finansowa zależność władz lokalnych od rządu w Trypolisie. I choć decentralizacja

⁸ *Nicosia Initiative for Libyan municipalities...*, op. cit.

⁹ M. Böckenförde, M.M. Elbabour, T. Megerisi, *Decentralization in Libya. Report*, Democracy Reporting International, August 2013, s. 6.

¹⁰ M. Bader, *Is Local Government in Libya Solution?*, Center for International Private Enterprise, 04.04.2014, <https://www.cipe.org/blog/2014/04/04/is-local-government-in-libya-the-solution/> (dostęp: 15.03.2019).

na poziomie fiskalnym często budzi kontrowersje, w tym zwłaszcza w kontekście gospodarek rozwijających się lub gospodarek w stanie transformacji (pojawiające się w literaturze argumenty o niskiej dyscyplinie finansowej oraz „przewrotności” finansowej rządów lokalnych¹¹), uzależnienie gmin i rad na poziomie lokalnym od rządu centralnego obniża ich zdolności rozwojowe oraz wpływa na ograniczone ruchy polityczne. Dla przykładu, w maju 2018 r. tuż przed wyborami lokalnymi, Ministerstwo ds. Rządu Lokalnego przeznaczyło dodatkowe 200 mln dinarów na wsparcie budżetowe dla rad, celem świadczenia usług dla lokalnych społeczności¹². Z politycznego punktu widzenia sytuacja taka jest co najmniej kłopotliwa, gdyż uwypukla słabość struktur lokalnych, które celem podniesienia swojego prestiżu politycznego przed wyborami muszą polegać na środkach z Trypolisu.

Jakie zatem polityczne korzyści przyniesie Libii zwiększona decentralizacja, skutkująca wzmocnieniem władz lokalnych? Oczekiwania są, bez niespodzianek, wysokie. Eksperti mówią o poprawie infrastruktury oraz efektywnym dostarczaniu usług lokalnych, skuteczniejszym zwalczaniu napięć społecznych poprzez szybkie reagowanie na dyskryminację i marginalizację społeczną, czy usprawnieniach w zakresie redystrybucji zasobów, mając jednak świadomość, że decentralizacja „nie jest magicznym słowem, ale [jedynie – przyp. mój: MK] narzędziem¹³”. Jeszcze większe ambicje płyną ze strony liderów europejskich. W lipcu 2015 r., po wizycie delegacji libijskich burmistrzów w Brukseli, podczas której została zawieszona wstępna współpraca między Komitetem Regionów a libijskimi władzami lokalnymi, ówczesny przewodniczący KR, Markku Markkula, mówił, że „transformacja demokratyczna zaczyna się na poziomie oddolnym”, a jej całkowite zakotwiczenie w społeczeństwie może się odbywać tylko wówczas, gdy zostanie przyjęte przez społeczności lokalne¹⁴. Argumentem na rzecz politycznej i administracyjnej decentralizacji jest doświadczenie innych obszarów post-konfliktowych. Jednym z najczęściej przywoływanych przykładów efektywnej decentralizacji jako narzędzia rozwiązywania wewnętrznych konfliktów jest Bośnia i Hercegowina¹⁵, choć ostatnie badania empiryczne

¹¹ Por. A. Shah, *Fiscal Decentralization in Developing and Transition Economies. Progress, Problems, and the Promise*, World Bank Policy Research Working Paper 3282, April 2004, s. 5.

¹² H. Najjair, *200 million dinar budget to be disbursed for Libyan Municipal Councils*, „The Libya Observer”, 16 maja 2018.

¹³ M. Böckenförde, M.M. Elbabour, T. Megerisi, *Decentralization in Libya. Report...*, op. cit., s. 7.

¹⁴ Committee of the Regions, *CoR Hosts a Delegation of Libyan Mayors: Local Leaders Paving the Way for Stability and Development*, Press Release, COR 15/74.en, Brussels, 9 July 2015.

¹⁵ Por. S. Keil, *Federalism as a Tool of Conflict Resolution: The Case of Bosnia and Herzegovina*, „L'Europe en Formation” 2012, t. 363, nr 1, s. 205-2018.

wskazują na znacznie mniej optymistyczny obraz, niż początkowo zakładano¹⁶. W kontekście libijskim istotnym jest fakt, że chęć wzmocnienia władz lokalnych nie jest elementem politycznej gry narzucanym przez zewnętrznych aktorów. Przeciwnie, inicjatywa nikozyjska powstała na życzenie libijskich burmistrzów, którzy jeszcze w marcu 2015 roku z szefową unijnej dyplomacji Federiką Mogherini, a w lipcu 2015 roku z przewodniczącym KR rozmawiali o możliwości zinstytucjonalizowanej współpracy z Unią Europejską. Mogherini, odnosząc się zasadniczo do władz lokalnych, mówiła o konieczności wypracowania rozwiązania dla Libii jako państwa, gdyż rozwiązanie takie „nie tylko dotyczy przyszłości Libii, ale dotyczy również bezpieczeństwa europejskiego, stabilizacji regionu Morza Śródziemnego i Afryki¹⁷”. W konsekwencji spotkania w Brukseli przedstawiciele władz libijskich na poziomie lokalnym zostali zaproszeni do na coroczny szczyt ARLEM w Nikozji w styczniu 2016 r., ustanawiając tamże inicjatywę nikozyjską.

Eksperymentalna lokalizacja bezpieczeństwa i rozwoju

Ideą przyświecającą Komitetowi Regionów przy powołaniu do życia inicjatywy nikozyjskiej było stworzenie politycznej organizacji-parasola, tj. organu formalnie koordynującego współpracę władzami lokalnymi w Libii a Europą. Trzeba zauważyć, że inicjatorem poszczególnych działań była zawsze strona libijska – władze lokalne tworzą listę priorytetowego zapotrzebowania na wzmocnienie administracyjno-polityczne w konkretnych dziedzinach, a Komitet Regionów przesyła informację do zainteresowanych stron w państwach europejskich. Finansowanie projektów w ramach inicjatywy świadczone jest głównie przez Komisję Europejską (administrowane przez DG NEAR), czasem również przez regiony europejskie, sporadycznie przez rządy centralne. Ta ostatnia sytuacja miała miejsce w projekcie dotyczącym rozwoju i unowocześnienia rybołówstwa prowadzonym dla pięciu libijskich miast przez włoski region Friuli-Wenecja Julijska w 2017 roku, gdzie dodatkowe fundusze na projekt zostały przekazane przez rząd włoski. Na razie jednak brakuje osobnego mechanizmu finansowania dla inicjatywy nikozyjskiej, choć takie rozwiązania byłyby preferowane. W samej kwestii implementacji projektów, ciężar spoczywa głównie na regionach i agencjach wykonawczych – w tym kontekście instytucje europejskie pozostają

¹⁶ Por. A. Soko, *(Dis)Advantages of Decentralization Models Driven by Non-Economic Reasons: The Case of Bosnia and Hercegovina*, „South Europe Journal of Economics and Business” 2018, t. 13, nr 1, s. 81-92.

¹⁷ European Commission, *Libyan municipalities dialogue meeting: doorstep by Bernardo Leon, Special Representative and Head of the United Nations Support Mission in Libya, and Federica Mogherini*, http://ec.europa.eu/avservices/video/player.cfm?ref=1101025_01:35-01:48 (dostęp: 15.03.2019).

na uboczu całego procesu. Zamierzeniem jest ułatwiać, ale nie ingerować, wspomóc finansowo w razie potrzeby, ale nie przejmować zadań i obowiązków. Rola Komitetu Regionów jest właściwie ograniczona do minimum – wyboru najlepszej oferty, tj. ekspertyzy w ramach konkretnej dziedziny administracyjno-politycznej. Ale i w tej kwestii procedura aplikacyjna jest zdecydowanie uproszczona, mając na względzie jak rozwlekłe mogą być procedury biurokratyczne w Brukseli. W większości przypadków inicjatywa nikozyjska oparta jest nie na otwartej procedurze aplikacyjnej, ale na mniej sformalizowanym procesie dopasowywania potrzeb i możliwości prowadzonym na bieżąco po uprzednim zgłoszeniu potrzeby przez stronę libijską¹⁸.

Projekty prowadzone w ramach inicjatywy mają charakter głównie ekonomiczno-społeczny, z nastawieniem na post-konfliktową odbudowę społeczeństwa. I tak, w ramach pierwszego z projektów hiszpański region Murcia przeprowadził na przełomie maja i czerwca 2016 roku szkolenia dla czterech libijskich inżynierów w zakresie zarządzania gospodarką wodną, urządzeniami sanitarnymi czy systemami irygacyjnymi – zgodnie z zasadą wymiany dobrych praktyk, bazując na doświadczeniach władz lokalnych z regionie Murcji w tej kwestii. W kolejnych inicjatywach wzięły udział miasto Antwerpia (wymiana dobrych praktyk w zakresie zarządzania odpadami – szkolenia przeznaczony dla sześciu libijskich inżynierów oraz czterech przedstawicieli władz lokalnych, w tym majora Trypolisu i Zintan), portugalskie miasto Vila Real (szkolenia z zakresie zarządzania podstawowymi placówkami zdrowia dla siedmiu libijskich ekspertów oraz czterech burmistrzów), czy rząd flandryjski w zakresie zarządzania publicznym budżetem i finansami. Zwłaszcza inicjatywa Flandrii cieszyła się dużym zainteresowaniem różnego rodzaju partnerów. Poza przedstawicielami władz lokalnych z Trypolisu, Sebhy, Zintanu, Gharyanu oraz Sirty, po stronie europejskiej udział wzięły Flandryjski Departament Spraw Międzynarodowych, Flandryjska Agencja Spraw Wewnętrznych, Flamandzkie Stowarzyszenie Miast i Gmin, walcząca z korupcją w administracji publicznej Transparency International, czy przedstawiciele Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych. Rząd flandryjski zaoferował możliwość bardziej ustrukturyzowanej współpracy z władzami libijskimi na poziomie lokalnym, celem budowania potencjału w zakresie zarządzania finansami, ale też w ramach wsparcia procesu stowarzyszania gmin i miast libijskich. Istotną rolę tego ostatniego procesu podkreślało też Flamandzkie Stowarzyszenie Miast i Gmin, jako pierwszego kroku ku zwiększeniu pozycji lobbingowej przed rządem wyższego szczebla w kontekście promowania interesów władz

¹⁸ Wywiad z przedstawicielem CIVEX w Komitecie Regionów, lipiec 2018 r.

lokalnych¹⁹. Takie działanie bardzo silnie koresponduje ze specyficzną ideą flandryjskiej zdecentralizowanej pomocy na rzecz rozwoju. Rząd flandryjski – w założeniu – ma za zadanie jedynie ułatwiać samodzielne prowadzenie programów i projektów rozwojowych przez stronę partnerską. Tym samym, rząd flamandzki nie implementuje programów rozwojowych oraz nie finansuje flandryjskich organizacji pozarządowych implementujących projekty rozwojowe – ciężar implementacji spoczywa na partnerach. Takie podejście pozostaje w zgodzie z międzynarodowymi standardami tzw. efektywnego rozwoju (*aid/development effectiveness*) i stawiając rząd flandryjski w rzędzie z tradycyjnymi donatorami, jak państwa²⁰. Podobne szkolenia dla wzmocnienia operacyjności władz lokalnych przeprowadziło miasto Nikozja – dla 14 urzędników z siedmiu miast i gmin libijskich. Ciekawym pomysłem, potencjalnie długofalowym, jest również zaproponowany przez miasto Trypolis program wsparcia administracji publicznej (MASTER), którego adresatem mają być urzędnicy libijscy. Celem programu jest wzmocnienie zdolności operacyjnych władz lokalnych poprzez szkolenia i treningi we współpracy ze szkołami administracji publicznej we Włoszech, Francji, Niemczech, Hiszpanii czy Holandii. Póki co, pierwsze kursy treningowe zorganizowała Nikozja (4-6 urzędników libijskich)²¹. W ostatnim czasie na pierwszym planie co raz częściej zaczynają pojawiać się kwestie bezpieczeństwa i migracji. W zakresie tego pierwszego, projekty w ramach inicjatywy nikozyjskiej miały miejsce jeszcze w 2017 roku. W kwietniu 2017 roku odbyły się w Tunisie pilotażowe szkolenia dla 20 liderów społeczności lokalnych w zakresie tworzenia tzw. bezpieczeństwa pozytywnego w krajach post-konfliktowych, współorganizowane przez UNICEF oraz australijski Institute for Peace and Economics. W wymianie dobrych praktyk brali udział m.in. przedstawiciele sektora politycznego Irlandii oraz Irlandii Północnej, nawiązując do własnych doświadczeń.

Między symbolem a rzeczywistą potrzebą

¹⁹ Committee of the Regions, *COR ARLEM Nicosia Initiative to the Support of Libyan Local Authorities. „Local Finance and Transparency, Study Visit Libyan Delegation to Flanders”*, 7-11.02.2017, <https://cor.europa.eu/en/our-work/Documents/Libya/Report-study-visit-libyan-delegation-to-flanders.pdf> (dostęp: 15.03.2019).

²⁰ Wywiad z przedstawicielem rządu flandryjskiego, urzędnikiem ds. flandryjskiej pomocy rozwojowej, luty 2019 r.

²¹ Committee of the Regions, *Speaking Points Mr Adbalmasih, Press Conference on 3 May 2016, prior to the ARLEM Bureau Meeting in Murcia*, Press Communicate, COR-2016-02612-00-00-CP-TRA (EN).

Biorąc pod uwagę niewielką rolę Komitetu Regionów i Komisji Europejskiej w całym przedsięwzięciu, łatwo zauważyć, że istotą „eksperymentalnej lokalizacji” bezpieczeństwa i rozwoju w ramach inicjatywy nikozyjskiej jest pozostawienie jak największego stopnia swobody miastom, gminom i regionom, przy jedynie pomocniczym udziale instytucji europejskich w kwestii doradztwa, logistyki czy pomocy finansowej. Czy zaangażowanie w takie inicjatywy jak inicjatywa nikozyjska zwiększa polityczny prestiż Komitetu Regionów jako instytucji? Raczej nie, mając na względzie dość ograniczone kompetencje w systemie instytucjonalnym Unii, a także stosunkowo niewielką rolę odgrywaną w wymiarze operacyjnym w ramach inicjatywy. Również i dla Komisji Europejskiej – w świetle wydatków na inne projekty skierowane dla Libii – inicjatywa nikozyjska stanowi niewielki ułamek obciążenia finansowego, aczkolwiek nie kwestię priorytetową. Beneficjentami politycznymi są zatem miasta, gminy, regiony, które poprzez uczestnictwo w podobnych inicjatywach nawiązują stałą bilateralną współpracę, krok wyjściowy do ustabilizowania i prowadzenia dalszych stosunków międzynarodowych. Uwagę przykuwa na pewno niewielka liczba stron uczestniczących w inicjatywie, co wciąż można jeszcze uzasadniać stosunkową świeżością inicjatywy w kontekście całego krajobrazu projektów unijnych realizowanych w Libii w zakresie bezpieczeństwa, rozwoju i migracji. Niska jest jednak także liczba podmiotów uczestniczących w szkoleniach, aczkolwiek sami burmistrzowie podchodzą optymistycznie do tej kwestii, mając nadzieję na rosnące zainteresowanie w przyszłości.

Pytanie brzmi: w jakim stopniu inicjatywa nikozyjska stwarza realną szansę poprawy infrastruktury oraz zarządzania administracyjnego na poziomie lokalnym, a na ile jest działaniem zaledwie symbolicznym. Na to pytanie nie da się jednak udzielić odpowiedzi wyłącznie w oparciu o ewaluację kilku projektów. Na inicjatywę nikozyjską nie należy również patrzeć w oderwaniu od innych programów i projektów, ale jako na dodatek do większych w skali i rozmachu programów i projektów. Choć brzmi to jak truizm, istotnym jest zwrócenie uwagi, że jedyne wymierne efekty przynosi cała sieć powiązanych ze sobą spójnych działań na różnych poziomach władzy politycznej i w różnych wymiarach społeczno-ekonomicznych. Praktyka państw post-konfliktowych uczy jednak, że działania podejmowane na poziomie rządów lokalnych są mimo wszystko niezbędne. Proces decentralizacji w Libii na dobre rozpoczął się po upadku reżimu Kadafiego, ugruntowany reformą z 2012 roku. Jednak, jak zaznaczono powyżej, choć decentralizacja niesie ze sobą nadzieje na oddolne rozwiązywanie wielu kwestii z zakresu bezpieczeństwa i pokoju, źle przeprowadzona może prowadzić nie tylko do zmarnowania potencjału niesionego przez reformy, ale również może obrócić się

przeciwko społecznościom. Nietrudno wyobrazić sobie widmo korupcji w obliczu źle wykwalifikowanej administracji publicznej, jak również nadużycia finansowe przy niezbyt dostatecznej kontroli i zarządzaniu finansami publicznym i niedoświadczonego personelu administracyjnego. Wskazuje się, że źle zaprojektowana decentralizacja może prowadzić do napięć między grupami społecznymi, wzrostu niewydolności rządowej wskutek braku kadr, wzmożenia ruchów separatystycznych czy wzrostu kosztów administracyjnych związanych z rządem lokalnym²². Tym samym, wymiana doświadczenia oraz dobrych praktyk z aktorami znajdujących się na tym samym poziomie władzy politycznej, którzy na co dzień zarządzają – domniemanie w sposób efektywny – tymi samymi usługami publicznymi jest nie tyle szansą, co koniecznością przy słabości lokalnych struktur libijskich i ich, wciąż, pionierskiego działania w tym zakresie.

²² M. Böckenförde, M.M. Elbabour, T. Megerisi, *Decentralization in Libya. Report...*, op. cit., s. 7.